

تحلیل هفته

شماره: 40 (از 5 اسد الی 11 اسد 1392 هـ ش)

این نشریه مجموعه از تحلیل واقعات مهم در طول یک هفته است که توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی جهت تحلیل وضعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور تهیه و نشر می‌گردد تا نهاد ها و مراجع مختلف از آن مستفید گردند.

آنچه درین نشریه می‌خوانید:

1. ممنون حسین رئیس جمهور پاکستان شد

• آی اس آی تعیین کننده سیاست پاکستان در قبال افغانستان

2. حامد کرزی به زودی به پاکستان می رود

3. بن بست امضای پیمان امنیتی با امریکا

• تأکید امریکا بر امضای توافقنامه امنیتی میان کابل و واشنگتن

ممنون حسین رئیس جمهور پاکستان شد

رئیس کمیسیون انتخابات پاکستان سه شنبه شب با اعلام نتایج رسمی انتخابات ریاست جمهوری این کشور گفت: ممنون حسین نامزد حزب مسلم لیگ شاخه نواز (حزب حاکم) با کسب اکثریت آرای نمایندگان مجالس این کشور به عنوان دوازدهمین رئیس جمهوری پاکستان انتخاب شد.

آی اس آی تعیین کننده سیاست پاکستان در قبال افغانستان

در دولت پاکستان صلاحیت ها و مسئولیت ها به دست نخست وزیر است و تصمیمات نهایی و اصلی را او اتخاذ میکند. **احمد سعیدی**؛ کارشناس مسایل پاکستان با بیان این مطلب گفت که با تغییراتی که برای هجدهمین بار در قانون اساسی دولت پاکستان وارد شد، رئیس جمهور پاکستان فقط یک مقام تشریفاتی و فاقد صلاحیت است. آقای سعیدی در این باره گفت: "صلاحیت ها و مسئولیت ها در دست صدر اعظم کشور بوده و تصمیمات نهایی و اصلی را وی اتخاذ می کند." به گفته وی در حکومت پاکستان، رئیس جمهور سیاستی را دنبال خواهد کرد که صدر اعظم آن را تبیین کرده باشد و سیاست جداگانه ای از یکدیگر نخواهند داشت.

وی افزود که تصمیم گیری ها در قبال دولت افغانستان به نظر دولت ملکی پاکستان نبوده و نخواهد بود.

این آگاه به امور پاکستان گفت که در دولت پاکستان صلاحیت های اصلی و اساسی به دست اردو و استخبارات آن کشور است که در قسمت اعظم تصمیمات حکومتی اردو و استخبارات نقش اصلی را ایفا می کنند.

کنترل سلاح های هسته ای و حتی جنگ و صلح در مناطقی چون کشمیر و خاک افغانستان به دست اردو و استخبارات پاکستان بوده و دولت ملکی نقشی در تصمیم گیری در این زمینه ها ندارد.

به نظر آقای سعیدی در صورتی سیاست های دولت پاکستان در قبال دولت افغانستان تغییر خواهد کرد که استخبارات و اردوی پاکستان خواهان تغییر در روند ارتباط با دولت افغانستان باشند.

وی تصریح کرد که اگرچه دولت ملکی پاکستان هم تاثیرات خود را در تصمیم گیری های استخبارات و اردوی کشورش دارد؛ اما عمر کوتاه باقیمانده از حکومت آقای کرزی نیز برای تصمیم گیری دولت جدید پاکستان حائز اهمیت است.

به باور وی همه سیاستمداران به شمول دولت پاکستان انتظار می کشند که دولت بعدی افغانستان به چه صورتی شکل می گیرد؛ تا آن زمان سیاست های خود را با شرایط روز تطبیق نمایند. با این حال به نظر می رسد تا زمانی که سیستم نظامی در پاکستان تغییر اساسی نکرده است تعویض رئیس جمهور و دولت ملکی در این کشور هیچ تغییر در سیاست های خصمانه آن کشور در قبال افغانستان به وجود نخواهد آورد. کما اینکه با انتخاب رئیس جمهور و صدر اعظم جدید دولت پاکستان نیز حملات راکتی آنها از روز دوشنبه به ولسوالی دانگام ولایت کنر آغاز شده است.

حامد کرزی به زودی به پاکستان می رود

وزارت خارجهء افغانستان می گوید، رییس جمهور کرزی به زودی به پاکستان سفر می کند. مسوولان در وزارت خارجه امیدوار اند که این سفر آقای کرزی به پاکستان آغاز فصل جدید و متفاوت در روابط میان دو کشور باشد.

رییس جمهور کرزی در حالی انتظار می رود به پاکستان سفر کند که هفتهء گذشته کابل میزبان سرتاج عزیز مشاور نواز شریف صدراعظم آن کشور در امور خارجی و امنیت ملی بود.

سرتاج عزیز در جریان این سفرش به کابل، دعوت نامهء صدراعظم پاکستان برای دیدار از این کشور را به رییس جمهور کرزی سپرد.

از سوی هم برخی از آگاهان امور سیاسی به این باور اند تا زمانی که موافقتنامهء امنیتی میان افغانستان و پاکستان به امضا نرسد، مسایل مورد اختلاف میان کابل و اسلام آباد برطرف نخواهد شد.

محمد یونس فکور یکی از این آگاهان:

کرزی خواسته های کوتاه مدت و تکتیکی دارد یعنی دارای خواسته های استراتژیک و طویل المدت نمی باشد.

زمانی این سفرها به نتیجه دست می یابد که روی تمام موارد که اختلاف و منازعه میان افغانستان و پاکستان است صحبت صورت گیرد که نتیجه آن امضا یک قرار داد همکاری بین افغانستان و پاکستان شود.

پیش از این مقام های افغان و پاکستانی روی امضای یک موافقتنامهء همکاری های استراتژیک میان کابل و اسلام آباد گفتگو نموده اند.

اما حکومت افغانستان تاکید دارد تا زمانی که تعهدات پاکستان به این کشور به خصوص همکاری های صادقانه در زمینهء گفتگو های صلح عملی نگردند، این موافقتنامه به امضا نخواهد رسید.

در بیش از ده سال اخیر رییس جمهور کرزی برای جلب همکاری های پاکستان در روند تلاش های صلح افغانستان به آن کشور سفر های متعدد داشته است. اما انتظاری را که در این زمینه از پاکستان دارند تاکنون بر آورده نشده است.

افغانستان طرح جدیدی برای رابطه خود با پاکستان تدوین می کند

وزارت خارجه افغانستان روی ایجاد یک طرح جدید برای مشخص ساختن سیاست خارجی این کشور با پاکستان کار می کند.

مقامات وزارت خارجه می گویند که در یازده سال گذشته سیاست های این کشور در مقابل پاکستان نتایج مطلوب نداشته و به همین دلیل دست به کار شده اند.

فرامرز تمنا رئیس مرکز مطالعات استراتژیک وزارت خارجه با بیان اینکه ما باید روی سیاست فعلی تجدید نظر کنیم، گفت: در حال حاضر در وزارت خارجه افغانستان روی پلان B کار می شود، گفت: پلان A ما در قبال پاکستان چیزی بوده که در 12 سال گذشته ما را به نتایج مطلوب نرساند مراحل تحلیلی و ستون های بحث آماده شده و با نهادهای ذیربط این طرح به مشورت گذاشته می شود که ما چگونه بتوانیم سیاست خارجی خود را با پاکستان به نحوی رقم بزنیم که با در نظر داشت مشکلات، فضا را به سمت مطلوب تغییر بدهیم.

مقامات افغانستان، پاکستان را متهم به حمایت از مخالفان مسلح این کشور می کنند و می گویند که اسلام آباد تاکنون در پروسه صلح افغانستان صادقانه عمل نکرده است.

آقای تمنا تأکید کرد که افغانستان به سطح منطقه به خصوص با پاکستان خواهان داشتن یک روابط نیک اما مشروط بر احترام متقابل می باشد.

گسترش روابط تجارتي میان دو کشور، واگذاری چند ولایت به طالبان، موقف نرم در ارتباط به خط دیورند، افزایش نقش اسلام آباد در پروسه صلح و کاهش نقش هند در این کشور عمده ترین خواسته های پاکستان را تشکیل می دهند و در مقابل حکومت افغانستان نیز یک سلسله تقاضاها را از پاکستان مطرح کرده است.

احداث یک بند برق بالای دریای کنر، تطبیق پروژه گاز ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند و مساعد ساختن زمینه استفاده از بندر گوادر برای تجار افغان عمده ترین خواست های این کشور را تشکیل می دهد.

بن بست امضای پیمان امنیتی با امریکا

بحث امضای پیمان امنیتی با ایالات متحده امریکا وارد مراحل پیچیده و حساسی شده است. در حالی که برخی مقام‌های امریکایی و افغانستان از امضای این توافق‌نامه در ماه‌های نزدیک خبر می‌دهند.

این در حالیست که جنرال مارتین دمپسی رئیس ستاد لوی درستی‌های امریکا در سفر اخیر خویش به کابل گفت که امریکا در تلاش است تا قرارداد امنیتی با افغانستان در مدت هفتاد روز یعنی تا ماه اکتوبر به امضا برسد.

حاجی نثار احمد فیضی غوریانی، عضو کمیسیون دفاعی و تمامیت ارضی مجلس نمایندگان کشور.

گمان غالب بر این است که امضای توافق‌نامه امنیتی میان امریکا و افغانستان، به گونه قانون‌مند و با روش‌های دیپلماتیک پی‌گیری نشده است.

آنچه که از صحبت‌های مقام‌های دو کشور برمی‌آید، نشان از این دارند که این توافق‌نامه امنیتی هنوز در اولویت برنامه‌های آن‌ها قرار دارد؛ ولی یک رشته خواسته‌های حاشیه‌یی، امضای این توافق‌نامه را چنین به بحثی داغ و سرگرم‌کننده تبدیل کرده است.

طبیعی است که تنش‌هایی در روابط میان کابل و واشنگتن وجود دارد عمدتاً ریشه در چند مسأله مهم دارند. مسأله نخست، مذاکرات صلح با جانب طالبان است. دولت افغانستان گشایش دفتر طالبان در قطر را به نوعی توهین به خود فکر کرد و به همین خاطر، چنان موضع سخت‌گیرانه‌یی را نسبت به نوع گشایش آن تبارز داد. هرچند که پیش از آن، آقای کرزی با اوباما رییس‌جمهوری امریکا، موافقت خود را در مورد گشایش چنین دفتری ابراز کرده بود؛ ولی به دنبال این که گشایش دفتر طالبان ذهنیت دولت موازی را ایجاد کرد، دولت افغانستان از گشایش آن استقبال نکرد و حتی آن را توطیه‌یی در جهت تجزیه کشور خواند.

مسأله دوم نقشی است که جامعه جهانی و به‌خصوص امریکایی‌ها برای پاکستان در مسأله صلح قایل هستند. دولت افغانستان فکر می‌کند که امریکایی‌ها در پس پرده، توافقاتی با مقام‌های پاکستانی انجام داده‌اند و در تبارزی با این کشور می‌خواهند افغانستان را به زون‌های مختلف تقسیم کنند که هر زونی به وسیله بخشی از نیروهای موجود در کشور رهبری و مدیریت شود.

مسأله سوم، موضوع انتخابات سال آینده است که باعث نگرانی‌هایی در میان برخی حلقات در قدرت شده است. عده‌یی فکر می‌کنند که به محض انتقال مسالمت‌آمیز قدرت در نتیجه انتخابات، مسایل ناخوشایندی گریبان‌گیر آن‌ها می‌شود. چنین هراسی نیز می‌تواند زمینه‌های سوءتفاهم را به وجود آورد.

مسأله چهارم، بحث امنیت در افغانستان است. دولت افغانستان نسبت به همکاری‌های تسلیحاتی غرب و آمریکا، شک و تردیدهایی دارد. ما همواره انتقادهای را مبنی بر این که نیروهای افغان به نحو شایسته تجهیز نشده‌اند، از سوی مقام‌ها می‌شنویم. دولت افغانستان انتظار دارد که امریکایی‌ها به شکلی که شوروی سابق دولت مورد حمایت خود در افغانستان را در دهه شصت تجهیز می‌کرد، آن را تجهیز کند.

مقام‌های کشور به این نتیجه رسیده‌اند که امریکایی‌ها وعده‌هایی را که به آن‌ها می‌دهند، عملی نمی‌کنند و احتمال دارد که در برهه‌یی از زمان، کاملاً آن‌ها را ترک کنند. این نگرانی‌ها در مجموع سبب می‌شوند که دولت‌مردان کشور از امضای توافق‌نامه امنیتی به عنوان ابزار فشار استفاده کنند. حتا موضوع برگزاری لویه‌جرگه برای تصمیم‌گیری در مورد امضای توافق‌نامه امنیتی نیز بخشی از پروژه فشار می‌تواند باشد. زیرا دولت‌مردان کشور به خوبی آگاهی دارند که برای امضای چنین توافق‌نامه‌یی، نیاز به برگزاری چنین لویه‌جرگه‌یی نیست، به‌ویژه این که ساختارهای قانونی برای بحث روی این مسأله وجود دارد؛ مثلاً شورای ملی کشور که کمیسیونی در رابطه با مسایل دفاعی و امنیتی دارد که من نیز عضو همین کمیسیون هستم. اما حکومت هرگز به شکل رسمی نخواستند این مسأله در شورای ملی مورد بحث قرار گیرد. هم‌چنین یک نکته دیگر هم در این خصوص وجود دارد و آن این است که بعضی دولت‌مردان فکر می‌کنند که آمریکا به هیچ صورت نمی‌تواند از امضای چنین توافق‌نامه‌یی صرف‌نظر کند. آن‌ها تمایل و منافع آمریکا را برای امضای توافق‌نامه امنیتی، مهم‌تر از نیازها و ضرورت‌های افغانستان برآورد کرده‌اند. این مسایل سبب می‌شوند که جانب آمریکا نیز به حربه‌هایی که در اختیار دارد، متوسل شود؛ مثلاً پیش کشیدن موضوع «گزینه صفر» که در روزهای اخیر سروصداهای زیادی را برانگیخت. ما تجربه عراق را نیز در برابر خود داریم که یک تجربه بسیار آموزنده است. عراقی‌ها نیز در پی چانه‌زنی‌های کسل‌کننده، موفق به امضای توافق‌نامه امنیتی با آمریکا نشدند. در حالی که شاید عراق در میان کشورهای منطقه، از لحاظ موقعیت ژئوپولیتیک، قابل مقایسه با افغانستان نباشد. آن‌ها شانس امضای چنین توافق‌نامه‌یی را که می‌توانست منافع ملی آن‌ها را لحاظ کند، از دست دادند. من این نگرانی را دارم که دولت‌مردان کشور نیز به این مسایل ظریف توجه نشان ندهند و افغانستان را وارد فاز جدیدی از بحران سیاسی و امنیتی سازند.

تصمیم‌گیرنده‌گان در کاخ ریاست‌جمهوری کشور چندان به منافع ملی بها نمی‌دهند. وقتی عده‌یی در ریاست‌جمهوری عملاً منافع پاکستان را در اولویت قرار دهند، مطمئن باشید که برنامه‌ها خوب پیش نمی‌روند.

پاکستانی‌ها علاقه‌مند امضای چنین توافق‌نامه‌یی میان آمریکا و افغانستان نیستند. آن‌ها حتا تلاش دارند که روابطی در چنین سطح، در منطقه با آمریکا داشته باشند و طبیعی است که افغانستان را مانع تحقق اهداف‌شان در این خصوص می‌دانند.

ما هنوز در جنگ نابرابر و حتا جنگی نیابتی آن‌گونه که مصطلح شده، قرار داریم. برای این که ما بتوانیم از امنیت و تمامیت ارضی خود به خوبی دفاع کنیم، نیاز به همکاری و حمایت بین‌المللی داریم؛ همان‌طوری که در آغاز سقوط رژیم طالبان چنین نیازی داشتیم. این نیاز به نظر من اگر بیشتر نشده باشد، کمتر هم نشده است. ولی مسأله مهم این است که ما هنوز به شناختی دقیق و درست از خواست‌های خود دست پیدا نکرده‌ایم. دولت افغانستان گاهی دچار توهم می‌شود و به همین دلیل در چانه‌زنی و گفت‌وگوهای سیاسی، به گونه لازم عمل نمی‌کند.

ما باید بدانیم که در چه وضعیتی قرار داریم، چالش‌ها چیست و چه‌گونه می‌شود از دستاوردهای یک دههٔ اخیر دفاع کرد. به گمان من، در دولت افغانستان چنین یک چشم‌اندازی به مسایل دیده نمی‌شود و به همین خاطر، همواره دچار کج‌دیسی‌های گفتمانی می‌شویم. در یک کلام می‌خواهم بگویم که ما باید به امضای توافق‌نامهٔ امنیتی با امریکا نگاهی استراتژیک داشته باشیم و در عین حال که باید منافع ملی خود را بشناسیم و در پرتو آن، چنین توافق‌نامه‌یی را امضا کنیم.

Center for Strategic & Regional Studies

www.csrskabul.com

csrskabul@gmail.com